

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 12 K. Félévre
 3 K.
 HONOSÁGOK BEJÁRÁSÁÉRT.

6 K

Felélős szerkesztő:
 Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VII., Abonyi-utca 11. Földszint.

TELEFON 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Állami vasművek — új ágyugyár.

Az államnak szociális kötelessége, hogy Magyarországon ágyugyárt létesítene. Helyre létesítene, és a magyar államnak a pénz hozzá és melléje meg van a 5 évtől kezdődő munkásoknak. És Skócia ezt az új Nagypárt, a lakosoknak van, hogy nekik az állam vasgyárakat, kovácsa, hogy mi mindent nem tesznek ezek a művek. Hogy mit tesznek, arról hallgat. Azt kívánja, hogy az új ágyugyár Diósgyőrön létesítsék. Ezt a tervet mi két év óta ismét és ismét felvetettük, támogatva tárgyilagos érvekkel. A támadásnak itt semmi tere, semmi helye.

Ezek a támadások az utóbbi időkben szinte sablonszerűleg, meghatározott időközökben lépnek fel. A panasz mindig a körül forog, hogy az állam vasgyárai egészségtelen versenyt támasztanak a magánművek ellen. A panaszok magva pedig az, hogy az állami vasgyárak kamatmentes pénzzel, leírásai teher nélkül, a legmesszebbmenő állami protekcióval oly cikket állítván elő, amelyeket a magánvállalkozás is előállít, természetes, hogy ily módon könnyen versenyeznek a magánvállalkozásokkal. És az állami vasművek ezen eljárása a legkülönbözőbb variációkban kerül megítélés és elítélés alá.

Mi az állami vasművek tekintetében egészen más álláspontot foglalunk el. A mi nézetünket nem irányítja a verseny kicsinyes zsebkérdése. Amint-hogy itt is mindjárt azt is konstatáljuk, hogy ez a verseny nem is létezik. A verseny miatt való jajveszékés speciális magyar szokás. Nemcsak a vasművek terén, hanem egyáltalában.

Mi az állami vasművek működését egészen más szempontokból nézzük, mert feladatuk, hivatásuk felett egészen másképp gondolkozunk. Az állami vasműveknek még ma is az a rendeltetésük, ami volt létesítésük alkalmával. Ennek a rendeltetésnek meg volt a maga nagy állampolitikai, szociális és iparpolitikai indoka. Az állampolitikai indoka és nagy fontossága abban állott, hogy ezen művek leg-

többnyire nemzetiségi területen fekvő, valóságos gócpontjai és okszerű terjesztői lettek a magyar államiság eszméjének, a magyarságnak. Szociális jelentőségük abban állott, hogy a munkások részére a legmodernebb emberbaráti és jóléti intézmények létesítettek és ezzel nemcsak a saját, évről-évre nagyobb számu munkásaikról a leghumanisztikusabb módon történt gondoskodás, hanem példát adtak a magánvállalkozásoknak is. És iparpolitikailag? Aki ismeri az állami vasműveknek és az ezekkel kapcsolatos máv. gépgyárak szinte amerikai számba menő fejlődését, az azonnal átlátja ezen műveknek nagy iparpolitikai hatását. És így, csakis így lehet megérteni, hogy miért igyekezett minden kormány ezen műveket gyarapítani és fejleszteni és miért válaszolt mindig határozott nemmel, amidőn a magánvállalkozás akarta ezen műveket kezei közé kaparintani.

És visszpillantást vetve az állami vasművek működésére, habozás nélkül el kell ismerni, hogy ezek a művek állampolitikai és szociális feladatukat a legteljesebb mérvben teljesítették. Sőt iparpolitikailag is, ha csupán a nagyszabású fejlődést tartjuk szem előtt. Ámde egyébként vétettek éppen iparpolitikai hivatásuk ellen akkor, amidőn beléptek a vaskartellbe. Még gondolatnak is abszurd. Az állam társul szegődik azokhoz és társul azokkal, akik kizárólag a lehető legnagyobb haszon elérése által ösztökélve, társulnak az egész gazdasági élet kiszípolozására. Mert az bebizonyított tény, hogy nem a rossz üzletmenet volt oka a kartell létesítésének. Hiszen a kartell fővezető művei 30—45 százalékot fizetnek. Miből? Talán fokozott termelésből? Sokszorososan emelkedő munkából? Távolról sem. Mind ezen művek termelése a kartell működése előtt összesen 7 százalékkal emelkedett, évi nyereségük azonban 275 százalékkal. Miből van tehát ezen óriási nyereség? Tisztán a felcsigázott árakból, teljesen kihasználva a vámvédelmet és a külföldi művek tarifális távolságát.

Az eddigiekből önként következik, hogy mit tartunk mi az állami vasművek iparpolitikai hivatásának. Mi távolról sem kívánjuk korlátozni e művek gyártási ágait és cikkeit és egyáltalában oktalanságnak tartjuk azt az óhajt, hogy az állami művek csak is oly cikkeket állítsanak elő, amelyek előállításával a magániparvállalatok nem foglalkoznak. Ezt csak a rosszhiszeműség vagy a teljes tájékozatlanság kívánhatja. Hiszen eszerint az állami vasművek működése valóságos máról-holnapra való ötletszerű kapkodás lenne, ami épp úgy kizárná a rendszeres termelést, mint az okszerű fejlődést.

A hazai ipar fejlődése megkívánja az állami vasművek fejlődését. De megkívánják tőlük azt is, hogy árszabályozó szerepüket betöltsék. Nem szabad többé megengedni, hogy a vaskartellbe, vagy bármely más irányu kartellbe belépjenek. Hivatásuk határozottan megköveteli a szabad mozgást. Nemcsak, hogy nem szabad résztvenniök a lakosság megkárosításában, hanem ellenkezőleg, saját áraival kell szabályoznia az árakat és lehetetlenné tenni a kinövéseket. Így fognak azután teljesen megfelelni feladatuknak.

És ekkor önmaguktól megszűnnek a panaszok és elnémulnak az ezen panaszokkal rendszeresen fölmerülő azon tervek és javaslatok is, hogy ezeket az állami műveket immár magánkezekbe kell adni. Ámbár ezek a tervek örökké csak tervek fognak maradni és pedig azon okból, mert realizálásuk lehetetlen. Oly nagy töke fekszik ezekben a művekben, hogy még a legszerényebb gyümölcsöztesítés eshetősége is ki van zárva. De emellett még ha a magánkéz ezekben a művekben okszerűleg haszonra való kilátással akarna termelni, oly nagymérvű új töke befektetése válnék szükségessé, hogy már ez magában elriasztaná a magánvállalkozást. Erről tehát kár beszélni. Sőt nem lehet eléggé hangsúlyoztatni, hogy ezeknek a műveknek meg kell maradniok az állam kezében, hogy még jobban szolgálhassák eredeti rendeltetésüket.

És itt ismét hangoztatjuk és hangoztatni fogjuk mindaddig, amíg szavunk az intéző körök előtt nem pusztában elhangzó kiáltás lesz, hogy igenis az új ágyugyár csakis Diósgyőrött létesíthető. A Diósgyőri Vasműveknél létesítendő a Magyar Arzenál. Mert Diósgyőr erre szinte gondviselészerűleg hivatva van. Igen könnyű lenne ezt az indokok egész sorozatával bebizonyítani, de ennek kifejtése teljesen kiesik ezen cikk keretéből. De arra mégis rámutatunk, hogy míg a bécsi arzenál, sik területen fekszik, szabad prédája az ellenségnek, a diósgyőri völgyben elhelyezett arzenál, valóságos bevehetetlen erődé lenne teremthető.

Az arzenál létesítésével oly ipari termelési perspektíva áll előttünk, amelynek az országra kiható nagy anyagi előnyei kiszámíthatlanok. Nincs a ha-

zai iparnak, a bányászatnak, a kohászatnak az az ága, amely a magyar arzenál létesítésével nem nyerne jótékony föllendülést, nem beszélve arról, hogy mily hatalmas befolyást gyakorolna egy nagy vidék lakosságának anyagi boldogulására. És ez okból kell az arzenált Diósgyőrött létesíteni. Mert amily nagy gazdasági feladatot teljesítettek az állami művek a múltban, még nagyobb gazdasági szerep vár rájuk a jövőben.

Ausztria bánya- és kohóipara 1908-ban.

A »Statistik des Bergbaues in Österreich für das Jahr« hivatalos kiadvány közlése szerint 1908-ban az együttes bányatermelés összértéke 317,833.337 K-t tett ki, vagyis 7.56%-kal többet, mint a megelőző 1907. évben; a kohótermelés pedig 136,920.722 K értéket képviselt, vagyis 3.09%-al többet a megelőző 1907. évvel szemben.

A bányatermelés összértékéből: Csehországra 53.42%, Alsóausztriára 0.32%, Felsőausztriára 0.89%, Salzburgra 0.15%, Morvaországra 6.96%, Sziléziára 19.32%, Bukovinára 0.13%, Steiermarkra 11.25%, Karintiára 1.74%, Tirolra 0.25%, Voralbergre 0.01%, Krajnára 1.33%, Görz és Gradiskára 0.01%, Dalmáciára 0.24%, Isztriára 0.44% és Galiciára 3.54% esik.

Bányatermelvények szerint a bányatermelés összértéke következőleg oszlik meg százalékokban kifejezve:

barnaszén	44.10%
kőszén	43.96%
vasérc	7.12%
ólom- és ezüstérc	1.18—1.13%
higany-cinkérc	0.68—0.68%
grafit	0.54%
arany-rézérc	1.18—0.16%
mangán-kénérc	0.08—0.08%
urán-wolframérc	0.05—0.04%
asphalt	0.02%
antimonérc	0.00%
más ércek és ásványok	0.00%
együtt	100.00%

A bányauzemeknél alkalmazva volt 144,794 munkás összlétszámának 47.29%-a a kőszénél, 41.10%-a pedig a barnaszénél volt; a vasércen (3.74%), ólomércen (2.33%), ezüstércen (2.02%) és grafiton (1.01%), valamint rézércen (0.58%) kívül, a többi termelvényekre a munkás összlétszámának csak 1.93%-a esik.

A kohótermelésben a termelés összértékét véve, Csehország 23.28, Salzburg 1.04, Morvaország 21.16, Szilézia 7.85, Steiermark 29.99, Karintia 2.82, Tirol 0.59, Krajna 2.39, Trieszt 7.59 és Galicia 3.29%-kal vett részt.

Az összértékéből 85.57% nyersvasra, 4.32% cinkre, 3.44% ólomra, 2.49% ezüstre, 2.22% higanyra, 0.78% rézre, 0.35% aranyra, 0.29% mászagra, 0.22% rézvitrióllra, 0.12% uránkészítményre, 0.10% ónra, 0.06% antimonra és 0.04% ásványfestékekre esik. — A kohóüzemnél alkalmazott 9446 munkásból a nyersvasnál volt 74.20%, a cinknél 13.92%, az ezüstnél 4.83%, az ólomnál 2.10%, a

higanynál 2.33%, a réznél 2.10%, az antimonnál 0.32%, az uránál 0.12% és az ónnál 0.08%.

A bányatermelés részletezése:

	1908. év	1907. év	1908-ban + több - kevesebb
aranyérc	289,065 q.	307,109 q.	18,044 q.
ezüstérc	222,413 q.	236,355 q.	— 3,942 q.
higanyérc	901,448 q.	893,695 q.	7,753 q.
rézérc	83,807 q.	103,998 q.	— 20,191 q.
vasérc	26,324,073 q.	25,401,184 q.	+922,889 q.
ólomérc	215,128 q.	227,923 q.	— 12,795 q.
cinkérc	312,661 q.	319,702 q.	7,041 q.
ónc	681 q.	533 q.	148 q.
antimonérc	1,934 q.	9,102 q.	— 7,168 q.
arszénérc	1,000 q.	300 q.	+ 700 q.
szén	91.79	112.36	— 20.57
szén	406 q.	441 q.	35 q.
szén	174,286 q.	240,989 q.	— 66,703 q.
szén	166,563 q.	167,561 q.	998 q.
szén	44,245 q.	494,249 q.	— 50,001 q.
szén	38,950 q.	38,576 q.	— 1,626 q.
szén	37,251,256 q.	262,621,096 q.	—4,668,160 q.
szén	138,751,823 q.	138,504,199 q.	249,624 q.

A kincstártermelés összértéke 22,346,472 koronával emelkedett 1908-ban, vagyis — mint már említettük — 3.09%-kal az 1907. évvel szemben.

A kohótermelés részletezése:

	1908. év	1907. év	1908-ban + több - kevesebb
arany	142,854 kg.	142,854 kg.	0,5137 kg.
ezüst	112,821 kg.	112,821 kg.	— 1,124,511 kg.
higany	5,746,21 q.	5,269,75 q.	— 476,46 q.
réz	6,828 q.	5,917 q.	911 q.
részelt ny. vas	12,677,105 q.	11,922,732 q.	— 754,373 q.
előtölt. nyersvas	1,991,862 q.	1,912,506 q.	79,356 q.
ólom	126,692 q.	135,580 q.	9,288 q.
mázag	10,101 q.	8,625 q.	1,476 q.
cink	127,703 q.	112,084 q.	15,619 q.
ón	391.77	468.71	— 76.94
bismuttartalmu mázag		18 q.	— 18 q.
antimon	1,523.75	2,066.21	— 442.46
uranpreparátum	83.72	111.63	— 27.91
rézvitriól	5,562 q.	5,786 q.	— 224 q.
észvanyestékek	4,750 q.	10,907 q.	6,157 q.

A kohótermelés összértéke 4,113,067 koronával emelkedett 1908-ban, vagyis — mint már említettük — 3.09%-kal az 1907. évvel szemben.

Az aranytermelés kizárólag Csehországot illeti s a kincstárra 2,4654 kg., vagyis 1.66%, míg a 146,3420 kg. maradvány a Borkovitz melletti Roodny bányaműre esik.

Az ezüsttermelésben, melyből a kincstárra 39,794 kg., vagyis 99.82% esik, Csehország 99.52%-ot és Tirol 0.48%-ot szolgáltatott. Az arany középára 3,260 K 88 f, az ezüst átlagára pedig 85 K 63 f (— 21 K) volt.

A higanyérc termelő 6 (— 1) vállalat közül csak az idriai kincstári bányavolt üzemben. Az ércet 2 K 40 f-rel számították, a fém átlagára pedig q-ként 531 K-t tett ki.

A rézérc termelésből 7.09% esik a kincstárra. Az érc középárát 5 K 98 f-rel számították. A réztermelés 74%-a Salzburgra, 26%-a Tirolra esik s az össztermelés 26%-át a kincstár szolgáltatta. A réz átlagára q-ként 155 K 20 f volt. Mint mellékterményt, három vállalat 5,562 q rézvitriolt termelt, melyből 96.89% a kincstárra esik.

A vasérc termelés kizárólag magánbányákra szorított. A nyersvasat előállító 31 vállalat közül csak 19 volt üzemben. A készlet és öntött nyersvastermelés 14,668,967 q-t tett ki, 117,158,715 K értékben. Ennek előállításához felhasználtak 31,593,340 q vasércet 39,618,522 K értékben és 367,470 q (— 66,710 q) mangánércet 1,782,420 K értékben. A kohósított érc 28.83%-a belföldi volt 20,88,562 K (9,107,471 q) értékben, külföldről pedig 18,736,960 K értékű mennyiséget használtak fel. A behozatal volt:

Magyarországból	5,047.132 q
Svédországból	1,911.733 „
Görögországból	717.160 „
Oroszországból	526.473 „
Algirból	408.860 „
Spanyolországból	318.262 „
Boszniaiból	168.348 „
Poroszországból	7.247 „
Brazíliaiból	2.256 „

A beolvasztott mangánércből 276,030 q Oroszország, 44,140 q Macedónia, 13,850 q Törökország, 12,560 q Bosznia és 7,340 q Kubából származott. Tüzelőanyagfogyasztás: 15,956,519 q koks, 290,739 m³ puha faszén, 50,978 m³ és 39 q faszén és 9,441 q kőszén, együttevén 52,637,839 K értékben.

Az ólomércre fennálló 62 (+ 1) vállalatból 14 volt üzemben. Az össztermelésnek 3.25%-át a kincstár szolgáltatta. Karintiára 70.50%, Csehországra 24%, Krainára 5.40% és Galiciára 0.10% ólomféntermelés esik. A mázagtermelés a kincstárrel és Csehországra szorított.

A cinkércre fennálló 30 vállalatból 11 (+ 2) volt üzemben 514 (— 8) alkalmazottal. Az érctermelésben a kincstár 40.19%-al vett részt az előző évi 36.66%-al szemben. A cinkfém átlagértéke q-ként 46 K 61 f-t és a cinkpor átlagértéke q-ként 41 K 18 f-t tett ki. Az össztermelésből Galiciára 76.12% és Steiermarkra 23.88% esik.

Ónc. Elbogenben 7 vállalat közül kettő feltárásokat végzett s termelés csak Csehországban volt, még pedig a schöpfung bányában 21 q óncércet, Teplitzben (Graupen) pedig 660 q (+ 135 q) óntartalmu zúzércet termeltek.

A bismut ércre fennálló 5 elbogeni vállalat közül két vállalat feltárásokat végzett, bismut termelés nem volt.

Antimon. Egész Ausztriában 10 vállalat van antimonércre, de csak kettő volt üzemben. Az összes antimonérc termelésből 434 q (+ 132 q), vagyis 22.44% (3.32%) a kincstárra esik. Az antimonfém termelés Csehországra szorított. Az antimonfém középárát q-ként 51 K 39 f-rel (+ 1 K 20 f) számították.

Arszénérc. A kuttengeri két vállalat üzemén kívül állott. Mellékterményként Spindemühlben 1,000 q (+ 700 q) kénarszén vasat termeltek s ezt Freibergben dolgozták fel próbaképpen.

Uránérc és urán preparátumok. A szt. joachimsthal kincstári bánya 117.19 q-t és két magánbánya együtt 38.71 q uránércet váltott be kohósításra 206,100, illetve 65,230 K értékben. A termelésből 55.34 q-t (168,209 K) értékben részint belföldön, részint Német-, Francia-, Angol-, Oroszországban és az északamerikai Egyesült-Államokban értékesítettek.

Wolframérc. Lobkowitz Zdenko herceg zinnwaldi (Teplitz) bányájában 355 q (— 69 q) és a Maria Schönfeldi (Elbogen) ónbányában 11 q (— 4 q), összesen 366 q (— 73 q) Wolframércet, a tiroli Predazzo Oss-Mazzurana magánrzbányában pedig 40 q (+ 38 q) Scheelitet termeltek. A termelt és az előző évről készletben maradt Wolframércből 433 q-t Németországban, 2 q-t a belső földön értékesítettek és 184 q készletre maradt. A termelt Scheelitből előkészítés és pörkölés által 30 q 50%-os és 10 q 70%-os Wolframsavat nyertek 4500, illetve 2000 K értékben. Ezt Thüringiában értékesítették.

Kénércre 15 vállalat állt fenn, de csak 4 volt üzemben. A termelésből, mely kizárólag magánbányákra szorítkozott, 69.61% Bukovinára, 19.71% Steiermarkra, 5.44% Tirolra, 4.78% Csehországra és 0.46% Sziléziára esik.

Mangánércre 12 vállalat volt, melyek közül azonban csak 3 vállalat termelt. Az össztermelésből 87.20%-ot Bukovina, 12.80%-ot Kraina szolgáltatott.

Grafitra 35 vállalat állott fenn, ezek közül 23 (+ 2) volt üzemben; az össztermelésből Csehországra 23.15%, Steiermarkra 22.52% és Alsóausztriára 4.45% esik.

Aszfaltkő vállalat volt 13, de csak 4 volt üzemben. Tiszta aszfalttermelés sem 1907-ben, sem pedig 1908-ban nem volt.

Ásványfestékekre 3 bányahatósági ellenőrzés alatt álló vállalat közül csak egy magánvállalat volt üzemben.

Barnaszén. Összesen 686 (— 6) vállalat volt, amelyből 183 állott üzemben 59,504 (+ 3,428) alkalmazottal a brikett gyárakon kívül. Az együttes termelés 267,289,256 q-t (+ 4,668,160 q, vagyis 1.78%) tett ki 140,149,703 K (+ 14,621,598 K, vagyis 11.66%) értékben. Az össztermelésből 13,092,960 q (4.90%) a kincstári (Komotau, Brűx és Hall kerületek) és 254,196,296 q (95.10%) a magánüzemekre esik. Brikett gyártásra 3,204,242 q (+ 566,101 q) barnaszénen használtak fel 790,681 K értékben s előállítottak 1,892,711 q brikettet (299,054) 2,071,945 K értékben. A brikett métermázsájának középára 109 fillér (+ 1 f.) volt az előállítás helyén.

Az 1908. évi 4,668,160 q több barnaszén-termelésből 32.59% Galiciára, 27.51% Tirolra, 18.55% Isztriára, 16.002% Voralbergre, 9% Sziléziára, 8.94% Karintiára, 7.18% Morvaországra, 3.78% Alsóausztriára, 2.02% Csehországra és 0.70% Dalmáciára esik. Görz-Gradiska 14.43% és Kraina 2.72%-kal kevesebbet termelt, mint a megelőző 1907. évben.

A barnaszén átlagára 52.43 fillér (47.49 f.) volt métermázsánként, vagyis 4.64 fillérral (9.71%) több, mint az 1907. évben. Az össztermelésből: Csehországra 83.13 (82.94) %, Steiermarkra 11.38 (11.69) %, Felsőausztriára 1.63 (1.61) %, Krainára 1.16 (1.22) %, Morvaországra 0.94 (0.90) %, Dalmáciára 0.51 (0.52) %, Karintiára 0.48 (0.45) %, Isztriára 0.42 (0.36) %, Alsóausztriára 0.16 (0.15) %, Galiciára 0.09 (0.07) %, Tirolra 0.08 (0.07) %, Görz és Gradiskára 0.01 (0.01) %, Sziléziára 0.01 (0.01) % esett. A kivétel főképen Németországba, Magyar-, Horvátországba és Boszniába, Lichtenstein hgségbe és Svájcbba együtt 86,321,034 q (— 5,047,431 q) barnaszén és 1,089,003 q (+82,063 q) brikett volt. Magából Csehországból 83,605,430 q (— 4,603,448 q)

barnaszénen és 1,063,358 q (+ 77,482 q) brikettet exportáltak: Magyar-, Szász-, Porosz-, Bajor országokba, Württembergbe, Brandenburgba, Hamburgba, Olaszországba és Svájcbba. — Alsóausztriából 233,487 q (— 30,571 q), Morvaországból 38,423 q (— 3,822 q), Steiermarkból 1,239,801 q, Karintiából 3,415 q, Krainából 8,410 q, Dalmáciából 197,300 q és Isztriából 179,920 q barnaszénen hoztak be Magyar- és Horvátországba.

Köszén. Összesen 317 vállalat állott fenn és 132 (+ 4) volt üzemben 68,477 (+ 2,005) munkással. A termelés, melyben csak magánvállalatok vettek részt 138,753,823 q-t (+ 249,624 q) tett ki 139 millió 715,552 K (+ 10,222,588 K) értékben. Koksizolásra 26,466,798 q-t használtak fel és termeltek 18,757,241 q koksztot 36,328,771 K értékben, a kizhozat 70.87%-ot tett ki s a koksiz métermázsájának középára 1 K 93.68 f volt (+ 4,70 f) az előállítás helyén.

Köszénbrikettre 1,383,786 q kőszénen használtak fel, amelyből 1,476,088 q brikettet állítottak elő 2,369,905 K értékben. A brikett métermázsájának középára 1 K 60.55 f (+ 15.24 f) volt az előállítás helyén.

Az össztermelésből esik: Sziléziára 43.46% (41.51%), Csehországra 33.64% (35.10%), Morvaországra 13.30% (13.12%), Galiciára 9.20% (9.87%) és Alsó-Ausztriára 0.40% (0.40%) kőszéntermelés. Eszerint Morvaország termelése 282,192 q-val, vagyis 1.55%-kal, Szilézia termelése pedig 2 millió 814,974 q-val, vagyis 4.90%-kal emelkedett, ellenben Csehország, Alsó-Ausztria és Galicia kőszéntermelése 3.99, illetőleg 0.06 s illetőleg 6.63%-kal csökkent. A kőszén átlagára q-ként 100.69 fillért tett ki egész Ausztriában az előző évi 93.49 fillérral szemben. Kivételre került 13,286,968 q (+ 57,322 q) kőszén, 5,692,453 q (— 103,608 q) koksiz, 100 q (— 1,732 q) brikett 153,826 q (+ 23,543 q) ammoniumsulfat és 13,306 q (+ 2,581 q) kőszénkátrány, Magyarországra, Németországba, Oroszországra, Romániába, Szerbia, Bulgária, Svájc és Boszniába. Alsóausztriából: 4,813 q kőszénen, Morvaországból: 393,682 q kőszénen és 1,091,846 q koksztot, Sziléziából: 6,279,229 q kőszénen, 2,967,101 q koksztot, 450 q ammoniumsulfatot és 13,306 q kőszénkátrányt, végül Galiciából 23,019 q kőszénen szállítottak Magyarországra.

A sótermelés 1908. évi eredményeiről a következő összefoglalás nyújt tájékozást:

Alkalmazott munkások összlétszáma: 6,874 (6,947), termelés: 401,000 q (+ 14,921 q) kősó, 1,798,723 q (+ 55,877 q) főtti só, 368,116 q (— 70,666 q) tengeri só, 1,313,495 q (— 69,339 q) iparsó. A termelés összértéke 48,403,553 K (+ 218,001 K). Ezenkívül a kaluzsi sóüzemnél 121,000 q örölt kainitot termeltek 157,300 K értékben.

Rézérczek lugzása.

A réznek érceiből való kilugzása rendszerint olyképen történik, hogy a rézérceket konyhasóval avagy anélkül pörkölik s a pörköléket különböző oldószereknek: kénsavnak, sósavnak, kénessavnak, ammoniáknak, ferriszulfátnak, ferricloridnak segélyével lugozzák. Mivel a pörkölés nemcsak költséges művelet, hanem a pörkölési gázoknak ártalmatlanná tétele sok esetben alig vihethető keresztül, kívánatos, hogy ahol csak lehetséges, pörkölés nélkül, azaz nyersen

lugozzuk az érceket. Ha a réz az érceben oly vegyület alakjában van jelen, mely valamely olcsó oldószerben oldódik, akkor sikerül is a rézérceket pörkölés nélkül lugozni, a réznek tökéletes kilugzására azonban hosszú idő, néha évek is kellene.

Altnéder Ferenc kohómérnök Alsófernezelyen a rézércek nyers lugzására szükséges időnek megrövidítése és a nyers lugzással elérhető rézkihozatalnak javítási céljából oly eljárásra nyert szabadalmi oltalmat, mely lehetővé teszi, hogy a nyers lugzás segélyével oly ércek is földolgozhatók legyenek, melyeket azelőtt csakis a pörkölést követő lugzással lehetett sikeresen földolgozni. A régi eljárás szerint a rézércek nyersen való lugzását megelőzőleg az érceket hengerek között vagy pedig más alkalmas berendezésekkel, de mindig szárazon, sőt sokszor mesterséges szárítás után megfelelő finomságúra zuzzák s az így előkészített ércet halmokban, vagy pedig lugzóládákban lugzásnak vetik alá.

Az eljárás mellett két nehézség merül fel, még pedig vagy nem tartatik föl az érc kellőképen, azaz nem zuzzák oly gyorsan, hogy a rézvegyületek rövid időn belül elváljanak a jöbessécek, vagy pedig kellőképen feltámasztanak az érc, de ez esetben a zuzás a kalmával oly sok porrázást okoz, hogy a lugzószerek s leguozó érczetek csak nagyon lassan és tökéletlenül, az egyenetlenül halmazok és a földoldott réznek az ércből való kivonása csak nagyon lassan és tökéletlenül válik.

Esetben a bányászok az alábbiakban leírt eljárás alapján dolgoznak. Az érceket először zuzónnyal, fémgömbökkel, golyós malom, vagy más nedves zuzásra alkalmas berendezésekkel nedvesen zuzzuk össze s a zuzással képződő iszapot és darás részleteket tartalmazó zagyot vízben való üleítés segélyével két részre osztályozzuk: egy, a lassan folyó vízben lebegve maradó iszapra és egy, a vízben könnyen ülepedő darás készletre. Az osztályozásnál nyert ugynevezett daráskészlet, (mely oly finomra is lehet zuzva, hogy a 200 csokros szitán is átmejj) a lugzó, folyadékokat könnyen átteresztő ércszemekből áll, ez tehát rendes módon kádakban való lugzás által dolgozható fel.

Az osztályozásnál nyert ugynevezett iszap pedig, melyben legtöbbször sok kolloid-, rendszerint alumíniumtartalmu ásvány van és amely vastag rétegekben vagy csomókban leülepedve, nehezen eresztí át a lugzófolyadékokat, dekantálás, szűrősajtolás, vagy valamely modern szűrőkészüléken való szűrés által dolgozható föl.

✂ HAZAI HIREK ✂

A dobsinai jégbarlang.

Egy röpke hír kelt szárnyra az utóbbi napokban a dobsinai jégbarlang eladásáról, de csakhamar jóleső örömmel olvashattuk a cáfolatot is, hogy legalább öt évig, amíg tudniillik a jelenlegi bérszerződés érvényben van, az eladásról nem lehet szó. — Kivánatos, hogy azután sem lehessen szó róla!

El kell ösmerni, hogy az üzleti szellemű angol tőke szívesen megy bele abba, hogy ezt a világcsodánkat saját céljaira kamatoztassa. De nem lehet elösmerni, sőt bünös együgyűségnek kellene minősíteni azt, ha már a jégbarlang is idegen tőke martalékául dobatnék oda. Krenner kitűnő geologusunk: „A dobsinai jégbarlang leírása“ című művében a világ több jégbarlangjáról tesz említést: ezek a sziliceai (Abauj-Torna m.), a Gyező (Erdély), a Zapordia (Bihar m.), a Deményfalvi (Iptói havasok), a horvát Karszt-hegységben, a szt. George (Genfi tó melléke), Vergiberge (ugyanott), a Schafloch (Rothorn a Thorni tó mellett); de a dobsinai jégbarlang ugy nagyság, valamint szépség tekintetében az eddig ismert valamennyi jégbarlangot messze felülmulja.

Ezt a helyet emberemlékezet óta Jéglyuk név alatt ösmerték, mint a föld alatt elterülő és jéggel töltött hasadékot. Azonban aránylag csak nemrégén vált hozzáférhetővé, amit Ruffinyi Jenő bányatanácsos, bányavezetőnek, akkor még tudnivágyó ifju mérnöknek köszönhetünk. Ruffinyi Jenő két társával, Láng Gusztáv honvédhadnagygyal s Méga Endre városi tisztviselővel dr. Fehér Nándor segédkezése mellett, 1870. július 15-én kötelen bebocsátkozva, járta be legelőször ezt a csodás jégvilágot. Dobsina városa okmánytárában őrzött jegyzőkönyvben örökitette meg ezt az életveszélylyel járt felfedezést. — A barlang neve azóta Dobsinai jégbarlang, vagy Ruffinyi barlang. — A jégbarlang szépségét hiven leírni vagy elbeszélni nem lehet, azt látni kell!

Kétséget nem szenved, hogy az angol tőke gondoskodásából az egész világ visszhangoznék a dobsinai jégbarlang reklám-hirdetéseitől, de hát egy kis jóakarattal és üzleti szellemmel megtehetnők ezt magunk is s egyáltalán nem volna szabad meglepednünk azzal, hogy a jégbarlang és festői környéke csak a közel vasuti állomások váróterméinek eldugott helyén szerényen meghuzódó plakáttal kellesse magát!

Nyugalomba helyezés. Ő császári és Apostoli királyi Felsége 1910. évi január 5-én kelt legfelső elhatározásaival legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Oelberg Gusztáv m. kir. bányakapitány saját kérelmére végleges nyugalomba helyeztessék s hogy neki ezen alkalomból sok éven át teljesített hü és buzgó szolgálataért legfelső elismerése tudtul adassék. Lovag Oelberg személyében valóban érdemes, erős munkás vonult jól megérdemelt nyugalomba. Utóda valószínűleg Cerminger Alfréd rosznyói főbányabiztos lesz.

Egy kincstári bányamű gyászja. *Kriszt* Gyula, a nagybánya-keresztényi kincstári bánya műintézője Budapesten, március 5-én délután 3 órakor, életének 39-ik évében, hosszas, kínos betegség és a halálklók szentiségének ájtatos felvétele után a klinikán elhunyt. Korai halálát gyászolják a bányaműben való együttélése idejéből összes szaktársai és gyászolja özvegy édes anyja, Kriszt Györgyné, szül. Mazgon Mária és három nővérén kívül kiterjedt családja. Temetése nagy részvéttel

e hó 6-án ment végbe s a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. — Az engesztelő szent miseáldozatot az elhunyt lelki üdvéért folyó hó 8-án, kedden reggel 9 órakor Nagybányán a róm. kath. plébániatemplomban mutatták be.

Uj tanerők. Az állami vasművek központi igazgatósága a diósgyőri m. kir. vas- és acélgvár főnökségének előterjesztésére Obholczér Ella és Lépi Valéria okleveles tanítónőket, továbbá Heinisch Sándor okleveles tanítót a diósgyőri vasgyári állami iskolához egyelőre ideiglenes minőségben; Nagy Erzsébet okleveles tanítónőt pedig állandó helyettesnek kinevezte.

Nagybánya új vasútja. A részünkről már annyiszor emlegetett láposvölgyi vasút felsőbányai variánsának közigazgatási bejárása pénteken, március 4-én volt. A bizottság megállapította, hogy a vonalra mindenképen előnyösebb, ha Felsőbányán is keresztül megy, az egész változás alig kerül többé egy fél kilométernél, amit nagyon természetesen bűn lett volna meg nem csinálni, mikor Felsőbánya az egyetlen közbeeső város. Felsőbánya különben megszavazta már is a maga 100.000 koronáját a vonalra, s az új tervezés is az ő költségére ment (3500 K).

Az új vonal a giródtótfalusi állomáson túl, a Nyiresnél egy kanyart csinál a hegyek felé, átmegy az országuton és a Zazaron, a folyó jobb partjára, onnan tekintélyes ívvel visszafordul a vizen, az országuton keresztül a balpartra s kanyarral felülről érkezik a felsőbányai állomásra, hogy minden mozdonyfordítás nélkül tovább mehessen. A Zazaron tehát két hidat kell létesíteni egymás mellett. A bizottság készséggel hozzájárult a tervhez s most már nem hiányzik semmi a vasút létesítéséhez egyéb, mint csak az, hogy a földmivelési miniszter — 850 ezer koronával járuljon hozzá.

Felmerült az a nézet, hogy Nagybányának ez a vasút ártani fog. Nekünk az a nézetünk, hogy bányavárosnak vasut soha se árthat. Erről így ír egy ottani lap:

„Itt van alkalmunk megemlíteni azt, hogy nagyon tévesen gondolkoznak azok, akik azt hiszik, hogy Nagybányának ártani fog a láposvölgyi vasutnak ez az újabb variánsa. Nincs okunk semmitől se tartani, sőt mennél több községet foglal össze az új vonal, annál előnyösebb ránk nézve s mennél több járatunk van Felsőbányára és viszont, annál inkább fejlődik a nagybányai forgalom. Inkább azt mondhatjuk tehát, hogy Nagybányának határozott kárára lett volna, ha Felsőbányát kihagyják a kombinációból.“

A láposvölgyi vasut részére különben Nagybánya város képviselőtestülete szerdai gyűlésén egyhangulag 200.000 koronát szavazott meg.

Baleset a bányában. A sajó-kazai bányatelepen Kopacsi János szállítómester a midőn üres csilléket szállított egy bányába, a szigorú parancs ellenére egy üres csillébe ült. Mikor abból kiugrott, oly szerencsétlenül esett el, hogy jobb lábszárán csonttörést szenvedett.

A bánya halottja. A múlt hó 25-én a sajószentpéteri kőszénbányában egy nagy kő leszakadt és az ott dolgozó Lang Jánost teljesen szétlapította; a szerencsétlen ember szörnyet halt. Az áldozat még csak 16 éves volt és egyetlen keresője a családnak. Vasárnap volt a temetése nagy részvéttel. Az alacskai énekkar megható éneket mondott fölötté Kiss Gyula karmester vezetésével. Ezelőtt 11 évvel a bátyja is a bányában lellezte tragikus halálát.

Uj kőszéntelepek hazánkban. Minapi hiradásunk Schafarzik Ferenc műegyetemi tanárnak a Földtani Társulat március 3-iki ülésén tartott előadásáról méltó feltü-

nést keltett. Schafarzik bemutatta Krassó-Szörény vármegye újabb és kevésbé ismeretes kőszénbányaterületeit. A legújabb időben két helyütt találtak kiadósabb széntelepeket. Az egyik hely Ruszkabánya határában van, a loznicsori völgyben, a másik pedig a krassószörényi Középhegység középső részében. A Szvinyesa határában föltárt kőszén állítólag hazánk legtisztább és legnagyobb kalóriaértékű kőszene. A jelenleg föltárás alatt levő kőszén rendkívüli tisztasága és 7900 kalóriára rugó fűtőképessége folytán bátran vetekedhetik a legjobb fajta angol kőszénnel. E kőszéntelepnek az előadó szerint rendkívüli közgazdasági jelentősége lesz a régi Bánság ipari és kereskedelmi föllendítésében.

A kissármási földgázforrás ipari célokra. A földgázforrás megvásárlásáról folynak a tanulmányok a gáz értékesítése tárgyában. Már jelentettük a kiküldendő négyes bizottság amerikai tanulmányutját. — Mint értesülünk — az a cél, hogy nagyszabású villamos központot terveznek, mely a környéket ellátná olcsó energiával. Magunk részéről helyesnek tartanók, ha ezt az új természeti kincsünket az iparfejlesztés szolgálatába állítanák. És pedig oly módon, hogy az új iparvállalatoknak eddig elfeledélyezni szokásos volt készpénz szubvenció helyett hajtóerőt engedjen át a kormány. A vállalatokra is igen kedvező ez, mert befektetésekik ezáltal kisebbekké válnak és országos szempontból is kedvező, amennyiben a gázforrás környékén virágzó ipar alakulna ki.

A handlovai bányákhoz vezető vasut. A privigye-handlovai h. é. vasut megvalósulás felé közeledik, amennyiben minden előintézkedés meg van téve arra, hogy az építkezés még ez év folyamán megkezdődjék és a vasutat a jövő évben megnyitni lehessen. A vasutat a nagybéléc és privigyei h. é. r.-t. építeti, Privigye állomásából ágazik ki és Neszpál, Lipnik, Chlenóc, Nagycsaucs, Brusnó, Jalovec és Morodno községeken át Handlovaig vezet. Hossza 18 km. és hegyi jellegű. — A kereskedelemügyi miniszter a Nyugatmagyarországi Kőszénbánya Részvénytársaságnak Handlova község határából kiindulólág Kis- és Nagylehota, Podhragy, Felső- és Alsókemenec, Besztercsény, Nyitra-szeg, Kis- és Nagykeresnye és Simony községek határain át a m. kir. államvasutak Nagybéléc állomásához csatlakozóan vezetendő sodronykötélpályára az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Kömlő fejlődése. Kömlőn az állami szénbányák fejlesztése lankadatlan szorgalommal folytatódik. A pénzügyminiszter az ex-lexre való tekintet nélkül folyósította a szükséges hitelt a bányauzem lényeges fokozására, géberendezésre és munkáslakások létesítésére, melyekre ki fogják írni már legközelebb az árlejtést. A beruházások több millió koronát fognak igénybe venni és az üzemet villamos erőre rendezik be.

A beremendi cementgyár. A beremendi hercegi uradalmi cementgyár telepengedélyezése már az elmúlt héten megtörtént és így az építkezés teljes erővel megindult. A cementgyárat 15 vasuti kocsiakomány termelésére rendezik be. A mészégető és kőfeldolgozó telepet sodronypálya fogja a cementgyárral összekötni, melynek közigazgatási bejárása szerdán ment végbe. A bejárásón a Schaumburg hercegi uradalom részéről Schmid Oszkár uradalmi, Mundhenke Ottó műszaki igazgató és Horváth István mérnök vettek részt. A kereskedelemügyi miniszter a helyszínen felvett jegyzőkönyvek alapján most ki fogja adni az építkezési engedélyt. A nagyjövőjű ipartelepen most mintegy 400 munkás kap kenyeret. A rendszeres üzemet ősszel kezdik meg.

Pár szó vasiparunkról. Vasiparunk terén a nyersvas- és félkészártermelésünk fedezi a hazai szükségletet, a vasfeldolgozó ipar ellenben erre még nem képes. Nyersvastermelésünk 1906-ban visszaesést mutat s a kohók száma is 19-el kevesebb, mint 1898-ban volt; az utóbbi körülmény azonban a nagy kohók üzembehelyezésének a következménye, melynek folytán számos kis kohó szűnt meg. Mutatja ez azt is, hogy 1—1 kohó átlagos termelése 1898-hoz képest 30—40%-kal növekedett. Vasiparunk a külföldi iparral szemben nem mutat arányos fejlődést. Míg 1898-ban a vastermelés tekintetében a 9-ik helyen állottunk, 1906-ban midőn a világ vastermelése 365 millió tonna volt, már a 10-ik helyre kerültünk, a mennyiben Kanada megelőzött bennünket. Vasfogyasztás tekintetében szintén az utolsók között vagyunk, utánunk a nagyobb ipari államok közül már csak Oroszország következik. Míg Amerikában 317 kg. Angliában, Belgiumban, Francia- és Németországban 160—230 kg. a vasfogyasztás fejenként és évenként; addig nálunk 1898-ban egy-egy főre évenként 25, 1906-ban 30 kg. vasfogyasztás jutott, holott, ha a fejlődés fokozatos volna, 36 kg-nak kellett volna lennie. Acéltermelésünk a világ 1906. évi 45 millió tonna termelésének 0,8%-a volt. Vasfeldolgozó iparunk termelésének értéke 1898-ban 46 millió 1906-ban pedig 83 millió korona volt. 1898-ban a vasiparban 168 üzem működött, 1906-ban már 220 és azonkívül még kb. 200 üzemből állítottak elő vasipari cikket, úgy hogy 1906-ban összesen 420 üzemből 202 millió korona értékű árut termelt vasiparunk, mely összes szénfogyasztásának 16%-át fogyasztotta el.

A földművelésügyi miniszter szénterülete. Tettenk már említést arról, hogy gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter putnoki birtokán szénre bukkant. Ez a széntelep a Putnok és Máté községek között a szénmezőben van. A szén persze barnaszén. Az első kísérletek elsőrendű, több millió méterhátszára értékű kőszénrészegyet állapítottak meg. A szén földművelésügyi miniszterét már megkezdették s ha csakugyan valaha várak a telephez kötött reménység, úgy az lesz az első jelentékenyebb kőszénbánya Gömör vármegyében.

Szerencsétlenség a bányában. A vaskői Reichensteinbánya lés-aktájában — mint nekünk újabb jelentik — a hó 4-én Páncs György és Hódos Péter bányászok a dinamitrbombasztásból szükséges lyukakat fúrták. Fúrás közben valószínűleg egy előzőleg elhelyezett s el nem sült dinamittöltényre akadtak, mely a fúrás következtében fölrobbant s a két bányászt oly szerencsétlenül érte, hogy meatan meghaltak. Hullájukat elősiető társaik darabokban szedték össze.

Tőzsdei hírek. A *Salgótarjáni kőszénbánya r.-t.* régi részvényei márc. 1-től fogva szelvény (32 K) nélkül s az 1910. január 1-től folyó 5%-os kamatokkal jegyeztetnek. Árfolyamlevonás 22 K. — Az *Esztergom-szászvári kőszénbánya r.-t.* részvényei febr. 26-tól fogva szelvény nélkül s az 1910. jan. 1-től folyó 5%-os kamatokkal jegyeztetnek. Árfolyampótlás 10 K. — Az *Északmagyarországi egyesített kőszénbánya- és iparvállalat r.-t.* részvényei márc. 1-től fogva szelvény (17 K) nélkül s az 1910. jan. 1-től folyó 5%-os kamatokkal jegyeztetnek. Árfolyamlevonás 7 K.

Új szénbrikettgyár. A komlói m. kir. szénbányahivatal igen életre való tervvel foglalkozik. Gyengébb minőségű szénből megfelelő mosás után brikettirozni óhajtja, amelyet azután mint értékes türelőt generátorbrikett alakjában szándékozik értékesíteni. — Ez egyben már legközelebb a szab. Osztr. Magyar államvasutársaság resicai szénmosójában és brikettgyárában kísérleteket fognak végezni, s ha az eredmény megfelelő — amihez kétség alig fér — Komlón modern szénmosó és brikettgyár fog épülni.

A kincstár vicinálisa. A komlói szénbányák vásárlásakor a kincstár megvette a Komló-Bakóca-Felsőmindszenti Helyiérdekű vasutat is. A birtokcsere következtében természetesen az igazgatóságot is kicserélték. Kiléptek az igazgatóságból: dr. Okolicsányi Zoltán, Engel Gyula, Engel Sándor, Engel Mór, dr. Halász László, Engel József, Tormay Károly, Morvay István és Koszits Kamil. Új igazgató-

sági tagok lettek: dr. Válcay Bertalan, dr. Inkey Viktor, dr. Ernyei Pál, dr. Hauer Gyula, Seidl Aurél, Csorba Gábor és dr. Magyar Sándor.

Thiele Julius †. Ossegben, Csehországban a napokban halt meg 59 éves korában Julius Thiele, a hasonló nevű furóvállalat főnöke. A legszerényebben kezdte el vállalatát s elismert kiváló szaktekintélyre tett szert úgy a belföldön, mint a külföldön. Működése az egész kontinensre kiterjedt. Magyarországon a legjobb eredménnyel számtalan ártezi kutat furt és ilyenmü furások voltak Thiele legkiválóbb specialitásai. A vállalatot most már az elhunyt fia, *Thiele Rudolf* vezeti, aki atyjának szakszerű vezetése alatt hosszú éveken át jobb keze volt. A fiatal Thiele nagy technikai és gyakorlati tudása arra engednek következtetni, hogy sikerülnie fog a virágzó vállalatot épp oly magas nívón tartani, amint az atyja életében volt.

Új koksizoló és mellékterménytelep. Aninán most került üzembe az új koksizoló-telep harmadik kemencecsoportja, mely 30 darab Bauer-féle kemencéből áll. Egy-egy kamara 10 méter hosszú, a boltozat valóság mérvé 1,8 m. magas és 0,49 méter széles, befogadó képessége 65 méterhátszára döngölt szén. Kokszihozatal a betétszénből 75%. A kokszi minősége — dacára a nehezen koksizolódó aninai szénnek — teljesen kifogástalan s a lupényi s a szabolcsi, de még a karvini pírshénnel is egyenrangú. Ezen új kemencecsoporttal Aninán most már 90 kokszi kemence van üzemben, ugymint 48 Bauer-féle, 26 Coppée és 16 aninai rendszerű (Breuer). A termelt kokszi az aninai és resicai olvasztó-üzemnél lesz felhasználva; a kátrányt Rütgers Gyula bogsáni kátránygyára dolgozza fel, a kénsavas ammoniát Heilpern és Haas Wien-i cég értékesíti.

Új mészkeőgető telep. Egy néhány év óta üzemben kívül parlagon hevert gróf Bethlen Andrásné forasesti uradalmának mészkeőgető telepe. *Székely Endre*, az uradalom jelenlegi intézőjének szakavatott működése folytán azonban ezen mészkeőgetőkemencék, melyek tudvalevőleg elsőrendű meszet produkálnak, a napokban újból üzembe helyeztetnek.

Petroleumkartel. A magyar és osztrák petroleumfinomítók azon dolgoznak, hogy kartelt kössenek, egyelőre azonban egy központi eladási irodát akarnak létesíteni, mely aztán lassan-lassan szabályozná vagy helyesebben mondva emelné az árakat. A finomítók azon vannak, hogy ezt az irodát mihamarabb megnyithassák, amely különben az állam által felállítandó újabb benzintelenítő telepnek a mellékgyártmányait is átvénné elárulására.

✠ KÜLFÖLDI HIREK ✠

A hamburgi rézkereskedő egyesület — ottani konzulátusunk jelentése szerint — elhatározta, hogy a készáru és a határidőre szállítandó áru árát napról-napra fogja megállapítani a következő elvek szerint: csak jó minőségű finomított réz és legalább 90%-os elektrolitikai réz szállítható. Ha az áru tiszta réztartalma nagyobb, akkor az eladó a 99,3%-osért 1 márkával, a 99,8%-osért 2 márkával kap többet kilogrammonként. A 94%-os nyersréz ára 3 márkával alacsonyabb. Az árak 100 kg.-ként netto a hamburgi raktárba állítva értendők, skontó nélkül. Az eladónak jogában áll Londonban beraktározott árut is eladni, de csak 1,5 márkával olcsóbban, míg a Birkenheadban, Liverpoolban és Swanseaban beraktározott áru eladásánál 2 márkát kötelese engedni.

Páris kőszénbányája. Páris város tanácsának gyárainak eilátására nagy mennyiségű szénre van szüksége. Letesz a hazafiságról és németországi kőszénbányát akar vásárolni. A Westfaliában levő Mont Cenis nevű bányára reflectál, amelyért 28 millió márkát kének. — Ehelyütt aktuálisnak tartjuk annak felemlítését, hogy Lueger bécsi polgármester a brennbergi bányákat akarta egy ízben megvásárolni, hogy olcsó szenet biztosítson a városi épü-

letek fűtésére. Hol van még csak a gondolatától is Budapest?

Németország 1909. évi széntermelése összehasonlítva az előző évvel, a következő eredményt mutatja, mértónnában kifejezve:

	1908.	1909.	+ több - kevesebb
kőszén	148,621.201	148,966.316	+ 345.115
barnaszén	66,450.144	68,355.954	+ 1,905.810
együtt	215,071.345	217,322.270	+ 2,250.925
koksz	21,174.956	21,407.676	+ 232.720
brikett	18,222.667	18,748.713	+ 526.046

A szén be- és kiviteléről pedig a következő összeállítás nyújt tájékoztatást, hosszutónnában kifejezve

	kivitel	bevétel	+ kivittel + bevétel
kőszén	23,350.730	12,198.634	- 11,152.096
barnaszén	39.815	8,166.479	+ 8,126.664
kosz	3,446.981	673.831	- 2,773.150
brikett	1,620.560	211.058	- 1,409.502
együtt 1909-ben	28,458.086	21,250.002	- 7,208.084
1908-ban	26,291.747	21,011.784	- 5,279.963

A barnaszénbehozatal egészben véve Ausztriából való, még pedig a Németországgal határos cseh kerületek bányáiból. Turfa- és turfaszénbevétel volt 13.208 tonna, 23.579 tonna kivittel szemben.

Angolország szén-, koksz- és brikettkivitele 1910. januárban együttvéve 5,893.610 hosszú tonnára volt, vagyis 101.637 h. tonnával csökkent az 1909. januárral szemben. Főbb szállítmányok: 774.600 tonna Franciaországba, 707.766 Olaszországba, 437.423 Németországba és 236.357 tonna Argentínába.

Az alpesi bányatársaság igazgatótanácsa márc. 7-én állapítja meg mérlegét. Az osztalék 36 K lesz a tavalyi 40 K ellenében.

Az amerikai Egyesült Államok rézkivitele 1910. január havában 26.699 hosszutónnára (1016 kg.) tett ki. Ebből részesedett: Angolország 4744, Franciaország 3371, Németország 6307, Hollandia 8128, Belgium 200, Ausztria-Magyarország 2931, Olaszország 853, Oroszország 150 és mások 15 tonnával.

IRODALOM.

A gazdasági tudósítók évkönyve. A földművelésügyi minisztérium kiadásában megjelenő évkönyv gazdasági tudósítók részére, tájékoztatja őket a rájuk néző feladatokról és alkalmat nyújt arra, hogy az Évkönyvet a gazdasági tudósítók kolauzul fogadján, gazdátársaiknak a mezőgazdasággal foglalkozóknak minden felmerült esetben szaktanácscsal szolgálhassanak. Az 1910. évre szóló Évkönyv a termésbecslési határnapokra lényeges változtatást közöl. A gazdasági tudósítói jelentések beküldési határnapjai ezentúl nem elsején és tizenötödikén, hanem kien-

cedikén és huszoneötödikén vannak. Szakszerű tanácsok mellett kiterjed az Évkönyv a földművelésügyi tárca valamennyi ügykörére és ágára is. Ismerteti az Évkönyv azokat a népjóléti intézményeket, melyek a tárca keretében létesültek. Ismerteti a gazdasági munkáspénztárt, a munkaközvetítést, a földművesek országos irodáját, azonkívül a munkaházakra vonatkozó tudnivalókat is. Kibővült az Évkönyv az új bortörvény végrehajtására vonatkozó és a bortermelő gazdákat érdeklő utasítással, a halászati törvénnyel és a múlt évben foganatosított állatszámllálás eredményeivel. Az Évkönyvbe gyűjtött adatokra igen sokszor lehet szüksége nemcsak a gazdasági tudósítónak, hanem általában minden gazdának.

Szerkesztői üzenet.

B. S. Tekintve a személyes investívákat, nem közölhetjük. Lapunk rovatait bárkinek és bármikor rendelkezésére bocsátjuk, ha arról van szó, hogy a közérdeknek használjunk, személyes ügyekkel azonban elvből nem foglalkozunk.

Új földfurók.

15 szabadalom Legmagasabb díjnyertesek Gyors, könnyű megbízható munka. Alkalmak földmunkákhoz, furásokhoz, talajvizsgálatokhoz, ültetésekhez, póznák, cölöpök felállításához és sok egyéb célra. Furók 60-400 mm átmérővel. Nagy munkamegtakarítás, olcsó árak. Prospektus ingyen

E. Jasmid, Hamburg 30/a

Lehmw. g. 30.

(277/52/II)

Gőzcseplő
készletek
12 HP-ig.

Gazdasági
gépek.

UMRATH és TSA

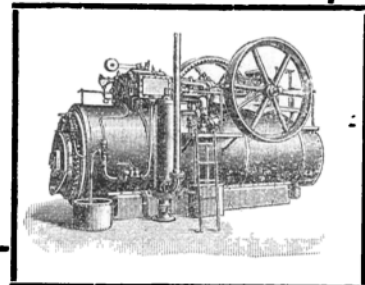
BUDAPEST, V. Váci-körút 60.

Tulhevített gőzzel dolgozó lokomobilok

200 lóerőig a nagy- és kisipar számára. — Legtakarékosabb és legolcsóbb üzemerő. Fekvők és szállítókerékeken.

Gyár: Prága-Bubna

(302/52)

„Titanit“ (Czeipek-módszerű) magyar biztonsági robbantó anyag r.-f. ■■

Kitűnő magyar gyártmány. A „Titanit“ ütés, hő, surlódás és nyomás iránt teljesen érzéketlen. A „Titanit“ nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve az eddig ismert összes brizáns robbantó anyagokkal versenyez. Kezelése egyszerű és teljesen veszélytelen. Használata korlátozatlan. Szállítható bárhová, bárhogyan és bármikor. Bárhol készletezhető. A „Titanit“ ára a robbantószerkek napi árát sohasem fogja túlhaladni. A „Titanit“ előnyeit igazoló kísérleteket kívánatra költségünkön végeztetjük.

Központi iroda és eladási hivatal: **Budapest, V., Mérleg-utca 3. szám.**

(B 292/6)

Távíratl cím: CZEIPTITANIT.

Telefon: 45-31

Szabadalmazott Osztrák-Magyar Államvasut-Társaság

:: magyar bányái, hutái és uradalmi igazgatósága

Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 1. szám.

Vas- és acélművek: Resiczán és Aninán. Hidépítő- és gépgyárak Resiczán. Gazdasági gépgyár: Román-Bogsánon. Petroleumfinomító, malmok, cementgyár, erdészet és gazdaság: Oraviczán.

Bessemer-acélsinek bármily szelvényben, minden-
nemű sinkapcsoló szerek, vasfelépítmény, váltók,
váltósínek és keresztvezetések, hidak és egyéb magas
építkezési vasszerkezetek, fordítóköröngök és toló-
pályák, vízállomási berendezések, iartányok, kész-
vessék keretek és kerécsoportok, mozdonyok, szer-
kezetek és vagonok részére, csillekeretek és csille-
kerékpárok tengelyek, abroncsok (tyres) kerécsilla-
gok, acélabroncsok és mindennemű kovacsolt alkat-
részek vasúti részére és hidépítésre, hajóépítés,
gépgyártás, bármily bengerművek és hámorok
részére, mezőgazdasági gépek, ekek és ekealkat-
részek, mindennemű gép- és építési gépvények, csövek,
állva öntve, víz-, gőz- és gázvezetékek részére,
öntött vaskályhák és tartályok, nagy válasz-
tékban, oszlopok, korlátok, mű- és egyéb önt-
vények, csavaranyák és szegecsok, rud- és fa-
vasak, hengerelt és szegceszt építési és vagon-
tartók, sima és rovátkolt vas- és acélsínek, hydraz-
likus mész, építő téglá és cement.

Főgyártási cikkek

Főgyártási cikkek

Megrendelések a budapesti igazgatósághoz
IV. Egyetem-utca 1. szám alá küldendők.

(B 294/11)

Ércmosómestert keresünk,

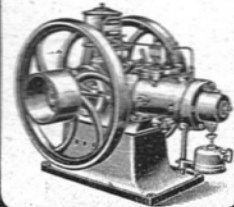
ki bányaiskolát végzett, ércnek lökő és forgó széreken való feldolgozásában teljes jártassággal és önállóan dolgozni bír és katonai kötelezettségének már eleget tett.

A pályázatok iskolai és szolgálati bizonyítványokkal, illetve azok másolataival, valamint egy a pályázó testi épségét igazoló orvosi bizonyítvánnyal szerelendők fel és annak felemlítésével, hogy pályázó jelenleg mily javadalmazással bír, esetleges alkalmaztatásnál mily fizetési igényeket támaszt, mily nyelveket beszél és ír és nős-e vagy nőtlen, „A szabadalmazott osztrák-magyar államvasut-társaság bányafelügyelősége Anina (Krassó-Szörény megye)“ címre küldendők.

(B 294/11)

WOHANKA FÉLE
NYERSOLAJ MOTOROK
és LOKOMOBILOK.
ÜZEMKÖLTSÉGEK
NAGYSÁG SZERINT 1½-2 fillér
ÓRÁNKÉNT és LŐERŐNKÉNT. - NINCS ROBBANÓ-
és TŰZ-VEZÉLY! - MINDEN PÉNZÜGYÖRI
ELLENŐRZÉS és ENGEDÉLY NÉLKÜL.
WOHANKA és TÁRSA BUDAPEST,
V. VÁCZI-KÖRUT 76.

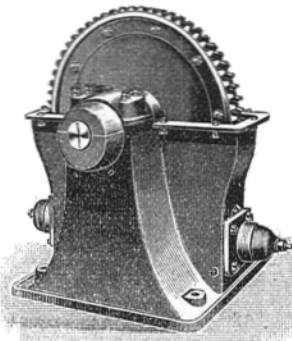
HONI GYÁRTMÁNY!

(B 298/9)

Zahnradfabrik Augsburg

(vormals Joh.
Renk A. G.)
AUGSBURG.

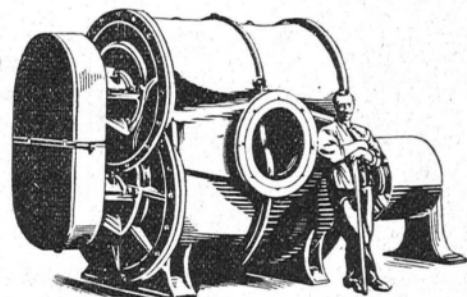

Szállit minden fajta fogaskereket bár-
mily formában és nagy-
ságban, különösen
komplett gyorsaság-
méréselőt.

Képviseli

Wilhelm Jokel
Wien, II./1. Castellezgasse 2

(B 296/7)

(B 291/5/11.)

Centrifugális és körforgó SZIVATTYUK, FUVÓK, GÁZSZIVÓK,

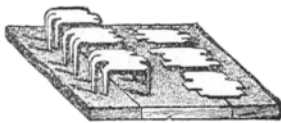
Turbina szivattyuk és turbokompressorok.

C. H. Jaeger & Co. Leipzig-Plagwitz.

Vezérképviselő a magyar korona országában:
VECSEY JENŐ okl. gépészmérnök, BUDAPEST, V.,
Lipót-körut 21. Telefon 105-84.

„Zickzack“ szijkapcsok

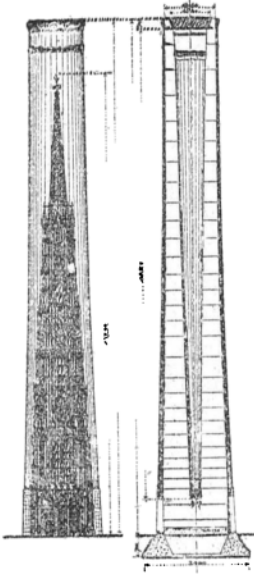
a legjobb összekötő kapcsok bármily hajtósíjra.
Próbamintákat díjtalanul küld

(B 300/8)

FRANZ KÜSTNER
DRESDEN-N.

A kémény a bécsi „Stefanskirche“-hez viszonyítva.

**A világ
legnagyobb
kéménye!**

CUSTODIS ALPHONS
BUDAPEST, VII.,
ROTTENBILLER-U. 1

Kémények, ipari-
kemencék, kazán-
befalazások

(B 186/52)

Mélyfurásokat

elvállal és furóeszközöket szállít:

ALBERT FAUCK & Cie

III/2. Vordere Zoll-
amtstrasse No. 11

■ **WIEN.** ■

Magyarországi
képviselő:

Herzog ■■

■■ **Ödön**

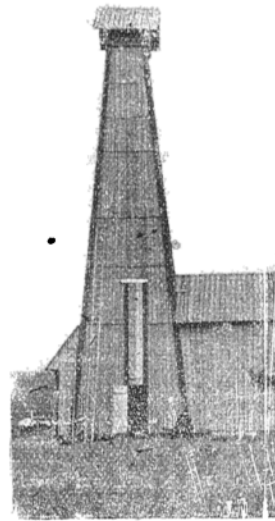
okl. mérnök

BUDAPEST

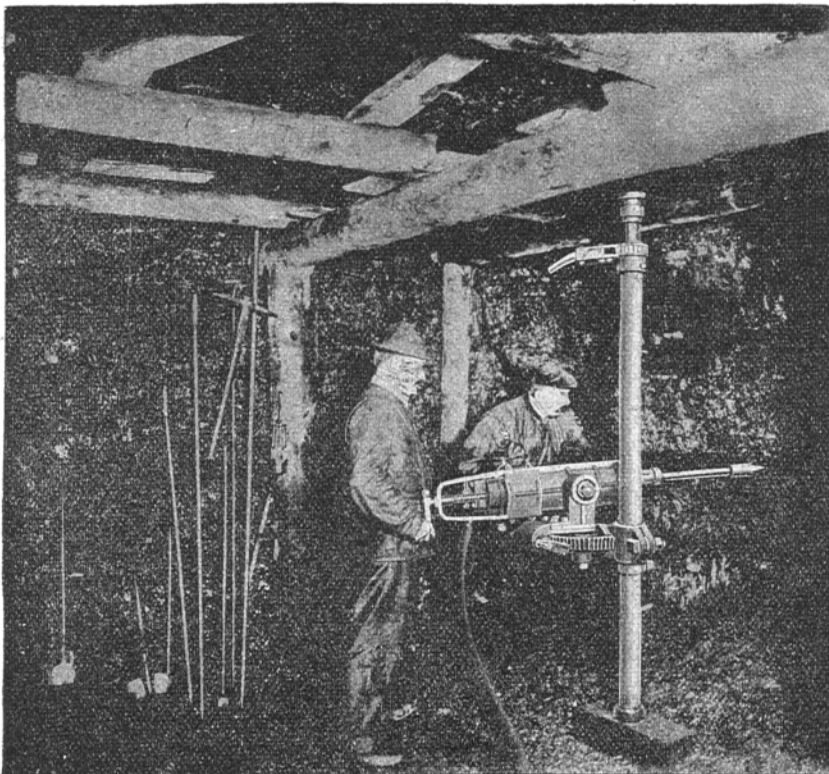
Erzsébet-körut 26.

TELEFON 104-07.

(B. 282/52)

Szabadalmazott „Eisenbeis“ réselő- és hasítékvágógép.

Magyar szabadalom 21,482.

Magyar szabadalom 22,487.

Kizárólagos engedélyes

Magyarország részére:

Schember Frigyes

Budapest,

VI., Andrásy-ut 50.

(B 238/44)

Lapp Henrik-féle Mélyfurások, Bányatelepek és Mélyművek Magyar R.-T.

Mélyfurások Kútfurások

Iroda: V., Báthory-utca 3. szám.
Telefon 114-10.

BUDAPEST

Gyár: X., Kőbányai-út 45. szám.
Telefon 152-72.

Gyémánt furás. Véső furás. ○ ○ ○ ○ ○

Mélyfurások kivitele. Szén, érc, kősz, kálisó furások. Sós víz, földolaj, földgáz, szénsav, ásványvíz és mindenemű kútfurások. ○

Még a legmélyebb furásnál is a legmesszebbmenő jótállást vállalunk. ○ Eddig 800 mélyfurás készült 1512 m. mélységre a Lapp-féle szabadalom szerint. Legjobb hírű llynemű vállalat. ○ ○ ○ ○ ○

FELLNER LEO

műszaki papírgyára

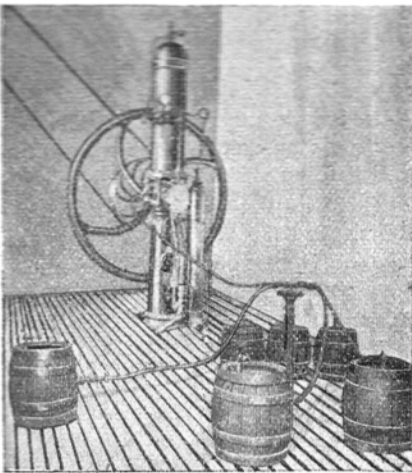
BUDAPEST, Váci-út 4. szám.

Telefon 20-40. Sörgyőző: Postfa, Budapest

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPÍR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPÍR, VIASZ és CREÁT-PAPÍR. TELJES FÉNYMASOLATI BERENDEZÉSEK. FÉNYMÁSOLATOK. JERTAGRAFIA. AUTOGRAFIK.

Fénymásolatok sürgős esetekben, esetleg az esti órákban is villanyfény mellett készülnek

(B. 197/43)

Szikvizgyártóberendezés

hordókban

való kimérésre.

(Ugyanez palackokban való kimérésre is alkalmas.)

Szállítva

Weiss Manfréd fémáru gyárának, Csepel.

(B 247/50)

Fontos munkásjóléti intézmény!

Bányák és ipartelepeknek saját üzemi szikvizgyártó-berendezésekkel

való berendezése.

Tessék 51. sz. árjegyzékünket kérni! □ Elsőrendű referenciák!

Dr. Wágner és Társai

Egyesült Gyárak mint Betéti Társaság,

Budapest, IX. ker., Tinódy-utca 3.

Szikvizgépek, szifonok különlegességi gyára.

Referenciák:

Bosnische Ammoniak-Sodafabrik Act.-Ges., Lukavac,
Bosnische Holzverwerthungs-Act.-Ges. Bosnisch-Brod,
Diósgyőri m. kir. Vas- és Acél-gyár alkalmazottai fogyasztási szövetkezete, Diósgyőr,

Ganz és Társa, Budapest,
Magyar Királyi Államvasutak Gépgyára, Budapest, X. Kőbányai-út 21.
M. kir. vasgyár, Zólyombrezó,
Skodawerke Act.-Ges., Pilsen,
Witkowitz Steinkohlen-Bergbau Act.-Ges., Witkowitz, stb.

„ Danysz Virus „

ist eine epochemachende Erfindung von
Dr. DANYSZ, Vorsteher der Abteilung
für Agrikultur Bakteriologie am

Institut Pasteur in Paris

zur radikalen Vertilgung von

RATTEN und MÄUSEN

Zuverlässig in der Wirkung

Gefahrlos im Gebrauch

Frei von Unannehmlichkeiten

DANYSZ VIRUS ist ein bakteriologisches Präparat welches die Keime einer Krankheit enthält, welcher nur Ratten und andere mausartige Nagetiere unterworfen sind. Wenn die Ratten die Lockspeise fressen, die mit dem Virus bereitet ist, verfallen sie dieser Krankheit und sterben daran in ungefähr 8 bis 14 Tagen. Andere Ratten, welche mit bereits erkrankten in Berührung kommen, werden von letzteren sofort angesteckt und erliegen ebenso wie diese derselben Krankheit.

Keine Gefahr für andere Tiere und menschliche Wesen.

Ein grosser Vorteil des Danysz Virus besteht darin, dass er keinerlei schädliche Wirkung auf andere Tiere, wie z. B. Katzen, Hunde, Vögel, Wild usw. oder gar auf Menschen ausübt. Man kann ihn daher mit vollkommenster Sicherheit in Hühnerhöfen, Wildgehegen, Kornspeichern, Wirtschaftsgebäuden, Wohnräumen usw. anwenden.

Die Ratten verlassen ihre Wohnplätze und sterben ausserhalb.

Es ist ein charakteristisches Merkmal dieser Krankheit, dass Ratten, die von derselben ergriffen werden, ihre gewöhnlichen Wohnplätze und Löcher

verlassen, um die frische Luft und das Wasser aufzusuchen. Sie sind in der Lage dies zu tun, denn die Wirkung des Danysz Virus ist eine allmähliche und nicht eine akute, wie die der gewöhnlichen Ratten-„Gifte“. Bei Verwendung des Danysz Virus ist daher nicht zu befürchten, dass sich die Leichen der toten Ratten in den Gebäuden selbst unangenehm bemerkbar machen.

Die zu verwendende Menge des Danysz Virus hängt von der Ausdehnung der Bodenfläche und von der Anzahl der Ratten ab, welche sich an den betreffenden Stellen zeigen. Es ist daher sehr wünschenswert, dass man den ersten Versuch, welcher mit dem Danysz Virus vorgenommen wird und welchen man zweckmässig gleich mit drei Röhren Danysz Virus macht, genau überwacht, damit man in der Lage ist, das erzielte Resultat feststellen und bei weiterer Verwendung des Danysz Virus diejenigen Quantitäten ermitteln zu können, welche je nach der Ausdehnung des Uebels zur völligen Vertilgung der Ratten erforderlich sind. In solchem Falle wird die zuverlässige Wirkung des Danysz Virus stets sofort zutage treten.

In England, Frankreich, Russland und Amerika mit beispiellosen Erfolg angewendet.

Tausende Anerkennungen!

Feinste Referenzen!

PORTIONEN zu K. 10.— 20.— 40.—

Zu haben engros durch:

Danysz Virus, Limited,

TRIEST, via Geppa N. 21.